

PER SIVLE (1857-1904)

Per Sivle fikk ingen god start i livet. Han var bare to år da moren døde, og han måtte flytte fra Flåm til slektninger på gården Brekke ved Voss. Her vokste han opp som andre ungdommer i bygda, men han var annerledes. Han var religiøst grepet og drømte om å bli prest, men etter først å ha gått på folkehøyskole i Sogndal – der han ble oppslukt av Norges eldre historie – mislyktes han i å ta eksamen artium i Kristiania. Migrenen, som skulle plage ham hele livet, brøt ut, påførte ham selvmordstanker og førte til et alkoholkonsum som ikke skulle gjøre det hele noe bedre. Han var 47 år da han ikke orket mer, men skjøt seg. I mellomtiden hadde han forsøkt seg som bonde uten å lykkes, og han hadde vært bladmann og venstre-agitator i den temmelig borgerlige by Drammen.

Sivles produksjon er ikke imponerende hva kvantiteten angår, men han har skrevet en rekke dikt som stadig blir lest og sunget: "Lerka", "Tord Foleson", "Vi vil oss et land" etc. Han var nasjonalskalden som stilte historiske hendinger og skikkelser opp som forbilder eller advarsler og som fikk folk til å lytte. Han var politisk radikal og oppriktig engasjert på den lille manns vegne, selv om "Streik" – vår første arbeiderroman – ble betegnet som svak eller til og med mislykket. Men den er i hvert fall fylt av ekte indignasjon.

Per Sivle var en tungsindig grubler, men han var langt fra uten vidd, og han kunne slå på humoristiske strenger. Vossa-stubbene og Sivle-stubbene har i hundre år vært sikre opplesnings-suksesser for dem som behersker dialekten.

Bibliofilt er Sivle absolutt interessant. Det er slett ikke lett å finne pene eksemplarer av bøkene hans, og de to eldste hører med blant de virkelige sjeldenhetene i norsk skjønnlitteratur. "En digters Drøm" har så vidt vi har kunnet bringe på det rene bare vært omsatt to ganger i løpet av de siste 20 årene. I dag er det lite sannsynlig at den vil gå for mindre enn 10-15 000 kroner. Også "Digte" vil sikkert komme på et par tusen, og flere av de andre titlene vil trolig koste 1000 kroner eller mer. Sivle er spennende!

Listen over småtrykk hører egentlig ikke hjemme i denne oversikten, men vi syntes det var morsomt å ta med disse sære tingene og takker Hans Svenne for bidrag til denne bolken.

PER SIVLES FØRSTEUTGAVER:

- 1878: [-]: En Digters Drøm. Tidsaanden tilegnet. Av Simon de Vita. I kommisjon hos Alb. Cammermeyers Forlag.
Innbinding: Omslag, typografisk.*
- 1879: Digte af Peder Sivle. Bergen. A.J. Lavik.
Innbinding: Omslag, typografisk (i grønt eller fiolett). *
- 1887: Sogor. Ein bundel. Det norske Samlaget. I kommisjon hjaa Albert Cammermeyer.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1887: Gut. Led af et hverdagsliv. (Fra landsmaalet). Alb. Cammermeyer.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingjirtebind.
Det er to varianter av både omslag og bind:
A. Omslag og helsingjirtebind fra Cammermeyer.
B. Omslag og helsingjirtebind fra Cammermeyers Novelle- og Roman-Bibliotek, hvor førsteutgaven ble utgitt på nytt som bind 40 i ca. 1892.
- 1887: Vossa-Stubba. Det norske Samlagets Forlag. I kommisjon hjaa Alb. Cammermeyer.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- [1891]: Blandet selskab. Fagerstrand pr. Høvik. Bibliothek for de tusen hjem, No. 588-591.
Innbinding: Omslag, typografisk, (som de andre i "Bibliotheket"). Også sett katalogført i blankt omslag. Helsingjirtebind.

- 1891: Streik. Arbeiderroman. Christiania og Kjøbenhavn. Cammermeyer.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingøringsbind. Det er to varianter både av omslaget og bindet:
A. Det opprinnelige omslag og bind fra Cammermeyer.*
B. I to deler med nytt typografisk omslag og nytt bind i forbindelse med en senere utgivelse som bind 121-122 i Cammermeyers Novelle- og Roman-Bibliotek. Vi vet ikke om den innbundne utgaven kom i ett eller to bind.
- 1894: Noreg. Nationale Digte. Norli.
Innbinding: Omslag, tegnet, usignert. Det er to varianter av omslaget:
A. Det opprinnelige, tegnede omslaget.
B. Typografisk omslag – antagelig senere.
Det er to varianter av tittelbladet:
A. I trykket har løve-vignett.
B. Den "vanlige" utgave har blomster-vignett.
- 1894: Nye Vossa-Stubbar. Hydly & Co's Forlag.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1895: Bersøglis- og andre Viser. Hydly & Co.'s Forlag.
Innbinding: Omslag, komponert.
- 1895: Sivle-Stubbar. I. (Alt som kom). Ingv. Dahle, Sandnæs.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- [1896]: Skaldemaal. Bergen. Litlerés Boghandels Forlag - Johs. Anderssen.
Innbinding: Omslag, komponert. Det er to varianter av omslaget:
A. Omslag, tegnet, usignert. Med blomstervignett og ramme rundt alle tekstsidene.
B. Omslag, tegnet, usignert. Med svalevignett og uten ramme rundt tekstsidene.
Det er også sett en utgave med blankt omslag. Det er usikkert om dette er en egen variant eller om det er et "privat-omslag".
- 1897: Nationalt Selvmord. Et Foredrag. Dagbladets Bogtrykkeri.
Innbinding: Kombinert omslag og tittelblad.*
- 1898: En Fyrstikke og andre Viser. Det norske Aktieforlag.
Innbinding: Omslag, typografisk.*
- 1898: Folk og Fæ. John Fredriksons forlag.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingøringsbind. Det er to varianter av Folk og Fæ:
A. Det vanlige omslaget fra John Fredrikson.
B. Med senere tittelblad og senere typografisk omslag: Lystige historier. Fortalt af Per Sivle. København. William Sørensens Forlag (1906).
- 1901: Olavs-Kvæde. "Bogvennen".
Innbinding: Omslag, typografisk. I fargene rødt, hvitt eller gult.

Vi nevner også følgende småtrykk av Sivle:

- [1882]: I Bergen. - I Drammen. Valgvise af P.P. Forskjellen paa Venstre og Højre. Parti-Sang. Efter "Varden". Drammen.
- [1882]: To nye Viser. Af Per Poor. Den Første: Arbeideren i Drammen. En fornøielig Vise. Den Anden: November-Marsch. Drammen.
- [1883]: Ved Fane-Indvielsen i Drammens vestre Arbeidersamfund 1ste Juli 1883. Undertegnet p. Drammen.

- 1883: Aanden i Drammen og Drammensadressen til Hs.Ex. Statsminister Selmer. En Visestump for politi-politiske og andre upolitiske folk. Drammen.
- [u.å.] Norsk Industri. Aalgaards-Gubben, O. Nielsen, tilegnet. Stavanger.
- 1899: Prolog ved Drammens Arbeiderforenings Bazar Høsten 1899. Drammen.
- [1901]: Kantate ved Aabningen af Udstillingen i Drammen 1901. Drammen. Musikken af Eyvind Alnæs.
- [1901]: Tordenskiold. (1814 17de Mai 1901). (Drammen).
- 1901: Ved Landsarbeidermødet i Drammen den 3die Februar 1901. Drammen.
- [1902]: Til Norges Kvinder. (Sange ved "Pinsekvælds festen" i Drammens Kvindesagsforening Pinsen 1902.) Drammen.
- 1903: Og ein heitte Ivar og ein heitte Hans. Hans Ross til syttiaarsdagen. Festkvelden 15. februar 1903.
- [1920]: Norsk Industri. Skrevet i anledning av Aalgaards Uldvarefabrikers 25aars jubileum 24. august 1895. Stavanger.